

Gemeente
Diemen

Tweede rapportage effecten coronacrisis

Oktober 2020

Inkomen en armoede

Portefeuillehouder: M.A. Sikkes-van den Berg
Afdelingsmanager: K. Schelling
Afdeling: Publiekszaken

Ingezette acties / maatregelen

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)

Voor de eerste Tozo regeling zijn in totaal 976 aanvragen voor levensonderhoud ingediend en 140 aanvragen voor een bedrijfskrediet. In de tweede Tozo periode zijn 367 aanvragen voor levensonderhoud ingediend en 86 aanvragen voor bedrijfskrediet. Ruim 90% van deze aanvragen is afgehandeld. Eind september ontvingen 266 ondernemers een Tozo uitkering. Sinds 1 oktober kan een aanvraag voor de 3e periode (Tozo 3) worden aangevraagd. De verwachting is dat het grootste deel van de ondernemers die Tozo 2 hebben ontvangen ook Tozo 3 zullen aanvragen. Daarnaast kunnen ook ondernemers die niet eerder hebben aangevraagd een beroep doen op Tozo 3. Ook is het weer mogelijk om een bedrijfskrediet aan te vragen, tenzij het maximale krediet al bij Tozo 1 of 2 is toegekend.

Aanvankelijk was aangekondigd dat er bij Tozo 3 een vermogenstoets zou gaan plaatsvinden. Hier is op het laatste moment voorlopig van afgezien. Tot 1 april 2021 gelden dezelfde voorwaarden als voor Tozo 2. De Tozo 3 uitkering loopt tot uiterlijk 1 april 2021 zonder vermogenstoets. Vanaf 1 april 2021 kunnen ondernemers opnieuw Tozo aanvragen voor nog maximaal 3 maanden, maar dan zal er wel een vermogenstoets gelden. De Tozo 3 periode zal worden gebruikt om ondernemers waar nodig en waar mogelijk naar ander werk te begeleiden of door te laten stromen naar een reguliere Bbz uitkering.

Tot en met 30 september 2020 is voor een totaalbedrag ad € 4.564.000 ontvangen van het ministerie van SZW voor de regeling. Dit wordt budgettair neutraal verwerkt met de lasten van Tozo.

Team Sociale Zaken en team Administratie hebben deze omvangrijke klus onder zeer grote druk en met extra ondersteuning tot nu toe weten te klaren. De werkzaamheden omtrent de Tozo zijn nog niet voorbij. Naast het afhandelen van de nieuwe aanvragen en re-integratie van de ondernemers wordt ook aandacht besteed aan rechtmatigheidscontroles achteraf, op basis van signalen en steekproeven. Voor de langere termijn is het van belang goed te kijken naar de belasting en werkdruk van de medewerkers. Extra tijdelijke formatie, ook om het management te ondersteunen, zal naar verwachting noodzakelijk blijven. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf "Corona en de gevolgen voor de formatie".

Toename bijstand en gevolgen rijksvergoeding

In de regio Amsterdam wordt de economie (horeca, toerisme, veel ZZP'ers) extra geraakt door de huidige crisis. Jongeren vinden na hun studie lastiger een baan. Op basis van een nadere schatting zal het aantal huishoudens in de bijstand het komend jaar met 200 a 250 stijgen. Naar verwachting zal deze stijging doorzetten in 2021 als we ervan uitgaan dat de economie met behulp van de Rijksmaatregelen niet verder verslechterd. Medio oktober is duidelijk geworden dat het herstelpakket van het kabinet, op onderdelen in versoberde vorm, wordt voortgezet tot 1 juli 2021. De kosten voor de Tozo 1, 2 en 3 worden volledig gecompenseerd. Dat geldt ook voor de uitvoeringskosten van deze regeling.

Voor de uitkering als gevolg van de Participatiewet (P-wet) heeft een correctie plaatsgevonden. Het Ministerie van SZW heeft in de meicirculaire bekend gemaakt dat zij voor het berekenen van het definitieve budget gebruik zullen maken van de meest actuele instroom cijfers voor de bijstandsgerechtigden. Dit in tegenstelling tot voorgaande jaren. Het definitieve budget is op 30 september jongstleden bekendgemaakt. Voor Diemen is het definitieve budget 2020 vastgesteld op € 8,2 miljoen. Dit betekent een voordeel van € 577.000 ten opzichte van het eerdere voorlopig budget 2020. Een deel hiervan, € 154.000, wordt ingezet voor het opvangen van de wegvallende baten voor de Bbz.

Er is sprake van een forse stijging van het risico rondom de bijstandsuitkeringen. In de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting 2021 is de inschatting en omvang van het risico rondom de BUIG daarom aangepast.

Beroep op bijzondere bijstand en minimaregelingen

Een toename van de werkloosheid en het aantal bijstandsuitkeringen in 2020 en 2021 veroorzaakt ook een toename van aanvragen voor bijzondere bijstand, met name woonkostentoeslag en minimaregelingen. Dit is in 2020 nog niet direct zichtbaar omdat de Tozo regeling is verlengd en veel mensen eerst een WW uitkering ontvangen, waardoor ze pas later een beroep op de (bijzondere) bijstand zullen doen.

Gezien de onzekerheid over het verloop van de pandemie en effecten op de economie vanuit de Rijksmaatregelen is in de 1e corona effectenrapportage uitgegaan van een extra benodigd budget voor het armoedebeleid in 2020 van € 150.000. De realisatiecijfers tot en met september 2020 zijn positiever uitgevallen dan destijds verwacht. Het extra budget is voor 2020 niet nodig.

Voor dit moment (begin oktober 2020) is de inschatting dat het beschikbare budget voor armoedebeleid in 2020 toereikend is. Een mogelijke oorzaak voor deze meevaller is dat nieuwe instroom nog onbekend is met de minimaregelingen en daar pas in een later stadium een beroep op doet.

Het college verwacht voor 2021 wel een extra beroep op minimaregelingen. De effecten op het armoedebeleid zullen naar verwachting in toenemende mate zichtbaar worden in de loop van 2021. In de begroting voor 2021 is daarom inmiddels € 180.000 extra voor het armoedebeleid gevraagd. Inmiddels is bekend geworden dat het rijk ook extra middelen toekend aan gemeenten voor armoede en schulden.

Steun- en herstelpakket werkloosheid, omscholing en tegengaan armoede- en schulden

Op de begroting van het Ministerie van SZW zijn diverse reserveringen getroffen om het flankerend beleid zoals aangekondigd in Kamerbrief Steun- en herstelpakket te starten dan wel in gang te kunnen zetten. Het betreft maatregelen op het gebied van begeleiding van werk(loosheid) naar werk, aanpak van jeugdwerkloosheid, (om)scholing en ontwikkeling en het tegengaan van armoede en problematische schulden. Een deel van dit flankerend beleid zal worden uitgevoerd door gemeenten.

Daarom komt er onder andere in 2020 € 40 miljoen en in 2021 € 90 miljoen beschikbaar voor de dienstverlening aan bijstandsgerechtigden door gemeenten en komt er in 2020 € 15 miljoen en in 2021 € 30 miljoen beschikbaar voor het gemeentelijk schuldenbeleid. Voor een ander deel van de middelen wordt nog onderzocht hoe deze middelen zo goed mogelijk tot uitkering kunnen worden gebracht. Hierover volgt naar verwachting bij de decembercirculaire 2020 meer informatie.

Schuldhelpverlening (SHV)

De instroom in schuldhulp in 2019 is ten opzichte van 2018 met 42% gestegen. De toename van deze instroom is grotendeels te wijten aan de bevolkingsgroei van Diemen (nieuwe wijken Plantage, Sniep) en de steeds groeiende bekendheid van de SHV van MaDi in Diemen.

Er is sprake van een toenemende en structurele druk op de caseload. Dit is in 2020 licht verbeterd omdat de instroom in 2020 als gevolg van de corona crisis is gedaald, maar dat heeft er ervoor gezorgd dat het probleem stabiel bleef. MaDi geeft aan dat er vanwege de corona crisis een toenemend risico op schulden en daarmee gepaard gaande Multi problematiek bestaat. Er is inmiddels toestemming gegeven voor tijdelijke extra inzet voor schuldhulp in 2020 om de caseload werkbaar te houden. Om de huidige formatie druk op te vangen wordt een extra formatieclaim voor 2021 in de vorm van het "voorportaal" ingediend. Door eenvoudigere taken bij een administratieve duizendpoot te beleggen wordt ruimte gecreëerd bij de professionals van MaDi.

Afgesproken is dat MaDi de subsidie aanvraag 2021 een risico benoemt ten aanzien van de in 2021 benodigde extra formatie, dit risico bedraagt tussen 0 en 15% van de reguliere begroting.

Steun- en herstelpakket werkloosheid, omscholing en tegengaan armoede- en schulden

Op de begroting van het Ministerie van SZW zijn diverse reserveringen getroffen om het flankerend beleid zoals aangekondigd in Kamerbrief Steun- en herstelpakket te starten dan wel in gang te kunnen zetten. Het betreft maatregelen op het gebied van begeleiding van werk(loosheid) naar werk, aanpak van jeugdwerkloosheid, (om)scholing en ontwikkeling en het tegengaan van armoede en problematische schulden. Een deel van dit flankerend beleid zal worden uitgevoerd door gemeenten.

Daarom komt er onder andere in 2020 € 40 miljoen en in 2021 € 90 miljoen beschikbaar voor de dienstverlening aan bijstandsgerechtigden door gemeenten en komt er in 2020 € 15 miljoen en in 2021 € 30 miljoen beschikbaar voor het gemeentelijk schuldenbeleid. Voor een ander deel van de middelen wordt nog onderzocht hoe deze middelen zo goed mogelijk tot uitkering kunnen worden gebracht. Hierover volgt naar verwachting bij de decembercirculaire 2020 meer informatie.

Sociale Werkvoorziening (SW)

Vanwege de landelijke coronamaatregelen worden veel opdrachten in de handel en industrie geannuleerd of uitgesteld. Dit probleem speelt ook in de SW sector. De Sociale Werkvoorziening bedrijven worden zo geconfronteerd met toenemende exploitatietekorten. Het kabinet heeft daarom voor de periode van 1 maart 2020 tot 31 december 2020 een bedrag van € 140 miljoen toegezegd/verstrekkt om de SW sector te compenseren. Voor Diemen gaat het in 2020 om een incidenteel extra bedrag van € 135.000.

Diemen draagt vanuit de huidige dienstverleningsovereenkomst (DVO) alleen bij aan het negatief subsidieresultaat van Pantar. Dat is het verschil tussen de rijksbijdrage van de SW lonen en de werkelijke loonkosten. Het reguliere exploitatietekort wordt volledig door de gemeente Amsterdam betaald. Omdat de Rijksbijdrage bedoeld is voor compensatie van het **extra** exploitatietekort vanwege de Corona maatregelen is aan de raad voorgesteld de volledige extra Rijksbijdrage voor dit doel volledig aan Pantar over te maken. Pantar geeft aan dit bedrag nodig te hebben. De gemeente Amsterdam is hierover ambtelijk geïnformeerd zodat ze dit kunnen betrekken bij hun eigen besluitvorming rondom dit onderwerp.

Corona en de gevolgen voor de formatie

Uitvoeringskosten Tozo

Gemeenten krijgen per besluit op een aanvraag levensonderhoud vanuit de Tozo regeling van het Rijk een vergoeding van € 450 voor de uitvoeringskosten. Voor een besluit op een aanvraag lening bedrijfskapitaal vanuit deze regeling is dat bedrag € 800. Daarover hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en staatssecretaris van 't Wout van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) overeenstemming bereikt.

De uitvoeringskosten zijn onderdeel van de specifieke uitkering. Het aantal besluiten op aanvragen wordt via de SiSa verantwoord.

Tot en met 13 augustus 2020 zijn in Diemen 1.183 aanvragen binnengekomen voor levensonderhoud (vergoeding uitvoeringskosten circa € 532.000).

Voor bedrijfskapitaal zijn dit 169 aanvragen (vergoeding uitvoeringskosten circa € 135.000).

Inhuur extra capaciteit afhandeling Tozo

Rond de zomer van 2020 is bekend geworden dat de corona pandemie naar verwachting langere tijd gaat duren. Vanuit het economisch herstelpakket zijn diverse maatregelen genomen, waaronder de Tozo 3.

Het is duidelijk dat de er forse economische schade is ontstaan en de arbeidsmarktregio groot Amsterdam is zwaar getroffen. Dit heeft te maken met de lokale economie (toerisme, horeca, dienstverlening). Er wordt een structurele stijging van de werkloosheid verwacht maar veel bedrijven worden nog in de lucht gehouden.

Het steun en herstelpakket van het Rijk geeft ondernemers de tijd voor omscholing of het aangaan van een dienstverband in tekortsectoren. Werkgevers met omzetverlies worden vanuit de NOW regeling door het Rijk gecompenseerd om gedwongen ontslagen te voorkomen. De toename van bijstand heeft een vertraagd effect omdat mensen vaak eerst nog een WW uitkering ontvangen. Ondanks de rijksmaatregelen zien we nu al een toename van het aantal bijstandsuitkeringen met circa 50 (ruim 10%). Deze toename voor de korte en mogelijk middellange termijn brengt extra druk op de formatie met zich mee.

We stellen voor om voor beide teams twee fte per team in te huren om de Tozo regelingen goed te kunnen afhandelen, tot einde 2021, met mogelijke afbouw in het 2e halfjaar.

Afhankelijk van de toename van het aantal bijstandsuitkeringen zal op langere termijn mogelijk structureel extra budget voor formatie noodzakelijk zijn. De mate waarin is afhankelijk van het verloop van de 2e golf en het effect van de rijksmaatregelen.

Studenten aan het werk en huurschuldvrij

Door de coronacrisis hebben veel studenten hun baan verloren. Dit kan voor financiële problemen zorgen. Sommige studenten lukt het om hier zelf bovenop te komen, maar voor kwetsbare studenten zonder netwerk kan dat erg lastig zijn. In voorkomende gevallen bouwen zij een huurschuld op en dreigt uitzetting en/of het staken van de studie. Vanuit het tijdelijke corona crisisteam is in de zomer 2020 in samenwerking met de Key, de SWD en de Madi het initiatief "Studenten aan het werk en huurschuldvrij" ontwikkeld. Deze aanpak sluit nauw aan op de geïntensiveerde 'Vroeg erop af' aanpak.

Aanpak

De Key meldt bij de MaDi dat een student een huurachterstand heeft. Een schuldhulpverlener van de MaDi gaat met de student in gesprek en maakt een inschatting van de situatie. Er wordt een betalingsregeling getroffen met de Key. Indien de student

geschikt is voor dit traject brengt de re-integratiecoach van de gemeente de student in contact met Stichting Welzijn Diemen. De student krijgt van Stichting Welzijn Diemen een tijdelijke arbeidsovereenkomst (circa 65 uur). Hiermee kan hij/zij ongeveer twee maanden huur betalen. Het project is medio september van start gegaan en heeft een looptijd van maximaal een jaar. Er kunnen naar verwachting 14 kwetsbare studenten op deze wijze geholpen worden. De kosten bedragen € 20.000. De pilot duurt maximaal een jaar. Na afloop vindt een evaluatie plaats, de resultaten worden met de raad gedeeld.

Regionaal werkcentrum (RWC)

Het RWC verbindt werkgevers die door de coronamaatregelen geen werk voor hun personeel hebben, met werkgevers die juist mensen zoeken. Het doel: de oplopende werkloosheid zoveel mogelijk beperken door personeel van werk naar werk te begeleiden.

Het RWC is medio juli 2020 gelanceerd vanuit de regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio groot Amsterdam. Het bestuurlijk overleg Groot Amsterdam heeft in hierin en initiërende rol gespeeld. De uitwerking van het RWC is uitbesteed aan een private partij. In de zomer van 2020 zijn de nieuwe werkprocessen richting WSP en werkgevers ontwikkeld en geïmplementeerd. Medio september zijn in de arbeidsmarktregio circa 30 koppeling gerealiseerd en is de dienstverlening van het RWC onder de aandacht gebracht bij werkgevers. Onder ander met behulp van de sociale partners zoals VNO-NCW en FNV.

Het RWC maakt ook een ronde langs de ondernemers in Diemen via bedrijvenpanels (6 en 7 oktober) om te vertellen over de diensten en hoe ondernemers in Diemen daar hun voordeel mee kunnen doen. Het college verwacht matches, nadere informatie hieromtrent volgt in een volgende coroneffectrapportage. Het RWC wordt gefinancierd uit de landelijke middelen die aan de arbeidsmarktregio groot Amsterdam zijn toegekend vanuit het Rijksprogramma Perspectief Op Werk. De portefeuillehouder en de ambtelijke organisatie is actief betrokken geweest.

Kosten ingezette acties en maatregelen 2020

Omschrijving	Kosten
Reeds eerder genoemde maatregelen uit eerste rapportage effecten coronacrisis³	
-	
Nieuwe of gewijzigde maatregelen tweede rapportage effecten coronacrisis	
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)	
- te betalen uitkeringen / bedrijfskapitaal	4.564.000
- voorschot ontvangen van het Rijk	-4.564.000
Toename bijstand / gevolgen BUIG	-577.000
- Extra kosten Bbz	154.000
Beroep op bijstand en minimaregelingen	-150.000
Schuldhelpverlening (SHV)	
- bijdrage MaDi voor extra tijdelijke inzet	pm
- steun- en herstelpakket bijdrage Rijk	pm
Sociale werkvoorziening (SW)	
- extra bijdrage aan Pantar	135.000
- bijdrage coronamaatregelen Rijk	zie programma financiën
Corona en de gevolgen voor formatie	
- inhuur uitvoering regeling	667.000
- vergoeding uitvoeringskosten door het Rijk	-667.000
Studenten aan het werk en huurschuldenvrij	20.000
Regionaal werkcentrum (RWC)	pm
Totaal	-418.000

³ Van deze maatregelen wordt geen toelichting gegeven in deze rapportage (zie hiervoor de eerste rapportage).